

J. Lehmann

"Pamiętniki Kultury", tom IV, 1963 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 18/1 (68), 69

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

glikolu etylenowego, roztwory żywicy syntetycznych oraz żywice ciekłe. Rozdział IV — *Materiały różne* zawiera informacje o środkach pochłaniających promienie pozajądłowe, materiałach stosowanych do wykonywania odlewów i tkaninach z włókien syntetycznych. Na końcu znajdują się dwa skorowidze.

Pierwszy zawiera spis różnych nazw handlowych materiałów syntetycznych, stosowanych w konserwacji, drugi spis firm produkujących tego rodzaju materiały oraz ich adresy.

P. Rudniewski

*

PAMIATNIKI KULTURY — Исследования и реставрация. Wyd. Ministerstwo Kultury ZSRR — Rada Metodyczno-Naukowa Konserwacji i Restauracji Muzealnych Zabytków Sztuki, Moskwa—Leningrad. Poprzednie tomy (t. I wydany w 1959 r., t. II w 1960 i t. III w 1961 r.) wydane zostały przez Radę Metodyczno-Naukową Ochrony Zabytków. Od t. IV „Pamiętniki Kultury” wydawane będą wspólnie z Wszechzwiązkowym Centralnym Laboratorium Naukowo-Badawczym. Obie placówki są instytucjami Ministerstwa Kultury ZSRR. Pozwoli to na umieszczenie obok artykułów opisujących konserwację zabytków architektury również opracowań poświęconych konserwacji eksponatów muzealnych.

Tom IV (1963).

W. W. Kostoczkin, A. A. Dragi, *Koster posadnika Jakowa w Korele (Baszta „posadnika” Jakowa w twierdzy korelskiej)*, s. 5—18, il. Wyniki prac badawczych i opis konserwacji baszty obronnej fortecy korelskiej (od 1617 — Keksholm, od 1948 — Priozersk), położonej na niedużej wyspie na rzece Uzerwie niedaleko jej ujścia od jeziora Ładoga. Na podstawie analizy źródeł historycznych, prac wykopaliskowych na terenie fortyfikacji i badania samej baszty autorzy stwierdzają, że baszta pochodzi z XIV w., a mianowicie wzniesiona została w 1364 r. przez nowogrodzkiego „posadnika” Jakowa.

E. D. Dobrowolskaja, *Wchodojerusalimskaja cerkiew Jarosławskiego Spasskiego Monasterja („Wchodojerusalimskaja” cerkiew jarosławskiego klasztoru Zbawiciela)*, s. 19—43, il. Cerkiew „Wchodojerusalimskaja” zbudowana w 1218 r., przebudowana w 1617 r. została z kolei zastąpiona w 1831 r. cerkwią „Czudotworcew”. W czasie prac konserwatorskich w 1958 r. odkryto liczne fragmenty cerkwi „Wchodojerusalimskiej” z 1617 r. Szereg z nich zachowano i uwidoczniło w narożnych ścianach cerkwi z 1831 r. Na podstawie znalezionych fragmentów i badań przeprowadzonych podczas konserwacji w 1958 r. zrekonstruowano w rysunkach i modelu cerkiew z 1617—19 r.

A. A. Tic, *Kamennyje żyłyje doma XVII — naczała XVIII weka w Gorochowce (Kamienne domy mieszkalne XVII — pocz. XVIII w. w Gorochowcu)*, s. 44—55, il. Liczące 800 lat miasto Gorochowec nad rzeką Kliaźmą miało złoty wiek architektury w końcu XVII i pocz. XVIII w. Artykuł omawia architekturę zachowanych z tego okresu, unikalnych na tym terenie domów mieszkalnych zbudowanych z kamienia.

L. W. Andrejewa, *Carskie czertogi Troice-Sergiewoj Ławry (Pałac carski Troice-Sergiewoj Ławry)*, s. 56—74, il. Na przykładzie carskiego pałacu-czertogi w Troice-Sergiewoj Ławrze autorka omawia zagadnienie czertogi i porównuje ją z innymi znanymi. Stwierdza, że czertogami nazywano tylko niektóre wspaniałe pałace będące własnością rodziny carskiej.

Ju. I. Grenberg, *Nadwratnaja kotokolnna Donskogo Monasterja w Moskwie (Dzwonnica nadbramna Klasztoru Dońskiego w Moskwie)*, s. 75—106, il. Dzwonnica nad bramą Dońskiego Klasztoru w Mo-

skwie stanowi typowy przykład architektury moskiewskiej z poł. XVIII w. Artykuł zajmuje się historią, ikonografią i analizą stylistyczną dzwonnicy. Podaje inwentaryzację i projekt konserwacji.

N. A. Ewsina, *Zdania Kazanskogo Uniwersyteta (Budowle uniwersytetu kazańskiego)*, s. 107—127, il. Opis architektury gmachów uniwersytetu w Kazaniu pochodzących z pierwszej poł. XIX w. wraz z rysunkiem rekonstrukcji zespołu gmachów wg stanu z 1847 r.

W. W. Filatow, *O kraskach russkich chudożnikow XVI—XVII w. (Farby artystów rosyjskich z XVI—XVII w.)*, s. 128—141, il. W czasie konserwacji ikony „Pierwszy sobór ekumeniczny” nieznanego autora z przełomu XVI—XVII w. z Muzeum Historii i Sztuki w Jarosławiu, w Centralnym Laboratorium Konserwacji im. I. E. Grabarja w Moskwie odkryto pod olejnymi przemalowaniami literowe oznaczenia farb, którymi były pokryte partie obrazu. Przesztudowano przekazy pisane (m. in. spisy farb użytych do malowania ścian cerkwi na Kremlu w Moskwie w poł. XVII w.), przeprowadzono analizy farb ikon i fresków z XVI i XVII w. i ustalono jakimi farbami była malowana ikona i co znaczą podane na ikonie oznaczenia. Wyniki badań zestawiono w przejrzystej tabeli.

N. A. Nikiforaki, *Ob izmenenii kompozycji ikony „Czudo Georgija o zmie” (Zmiana kompozycji ikony „Czudo Georgija o zmie”)*, s. 142—148, il. Badania XV-wiecznej ikony „Czudo Georgija o zmie” z Galerii Tretjakowskiej w promieniach podczerwonych przy użyciu elektronowo-optycznego przetwornika typu EOP. Autor wykazał, że pierwotna kompozycja ikony została w trakcie dawnych konserwacji i przemalowań dość znacznie zmieniona. Badanie w promieniach podczerwonych pozwoliło na odtworzenie pierwotnej postaci ikony i stwierdzenie deformujących przemalowań w sześciu miejscach.

W. W. Filatow, *Ob ukrepleni miniatjur na pergamente (Wzmacnianie miniatur na pergaminie)*, s. 149—154, il. Omówienie różnych sposobów zabezpieczania miniatur na pergaminie. Podaje sposób zabezpieczania przy użyciu mieszaniny bielonego wosku i żywicy pistacjowej.

A. W. Winner, M. F. Iwanow-Czuronow, S. G. Łuzanow, *Technika żiwopisi K. F. Juona i sochrannost' ego proizwedenij (Technika obrazów K. F. Juona i stan zachowania jego dzieł)*, s. 155—163, il. W większości obrazy Juona zachowały się dobrze. Jest jednak kilka malowanych na gruntach przeważnie fabrycznych, gdzie warstwa malarzka łuszczy się z gruntu z powodu słabego związania.

A. W. Iwanowa, *O nowych kleowych weszczestwach w restauracji (Nowe materiały klejące w konserwacji)*, s. 169—178. Omówienie stosowanych w pracowniach konserwatorskich ZSRR klejów opartych na żywicach sztucznych. Podano ich nazwy, skład chemiczny i sposoby przyrządzania. W tabeli zestawienie zastosowania do sklejanego i konserwacji zabytków muzealnych.

J. Lehmann